

TEDENSKESLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 24. maja 1928

21. številka

Cigani in njihovo življenje

»Če ne boš bogal te bodo vzeli cigani!«, tako so nas strašili, ko smo bili še deca. In ko sta šla po vasi stari, šepavi cigan, nazvan »Konzula« — zakaj je imel to ime, še danes ne vem — in stara, grda ciganka s punklom na rami, smo se skrili, ali pa hiteli k staršem in jih zagotavljali, da bomo pridni. Z nekim posebnim strahom smo občudovali veliko skalnato razpoklino, o kateri so pripovedovali, da tamkaj prenočujejo cigani. Da je bil omenjeni kraj večkrat prebivališče ciganom, so pričale od dima zakajene črne stene in strop dupline.

Ko sem odrasel in hodil po okoliških gozdovih, stikajoč za raznimi gozdnimi skrivnostmi in prirodnimi zanimivostmi, sem nekoč zopet zašel v omenjene kraje. Že od daleč mi je udarjal dim v nos. Tiho neopaženo sem se priplazil ciganskemu ležišču. Okoli malega ognja je skakalo par črno kodrastih otrok, stara ciganka pa je čepela v neposredni bližini ognja in vrtela na raznju kos mesa. Kakšna vrsta je bila ne vem. Težko, da bi bilo goveje ali svinjsko, najbrže je bil kakšen muc, ali celo kak turinček, belin ali šekec, ki so ga cigani odvedli ali pa ga jim je kdo podaril. Kakor sem kasneje zvedel, je ciganom dobro došlo vsako meso, kot posebno slaščico pa smatrajo pasje in mačje.

V senci, nekoliko oddaljeni od ognja, kjer je bilo po tleh razmetanih nekaj cumj, pa je smrčal stari cigan. »Čudno, ali za poletje gotovo prijetno življenje,« sem si mislil. Te prijetnosti pomladanskih in poletnih dni pa v znatni meri prekosijo zimske dni, posebno noči, ako so zigani prisiljeni taboriti zunaj v prosti naravi, kar se pa zgodi kaj redko. Ko sem prišel v vas, sem zaslišal iz veže citre in visoke ženske glasove, ki so zavijajoč po svoje, prepevale razne ciganske pesmi, med njimi znano »Cigansko siroto«, s katero so hotele mlade pevke vzbuditi v srcih vsakdanjih vaščanov usmiljenje za ubogo cigansko paro in dobiti kolikor mogoče milodarov. Kmalu nato sta se pojavili pevki na cesti. Dve vitki, črnolasi deklici s sanjavimi, nekoliko stisnjenimi očmi, v lice močno užgani od solnca, bosonogi, sta prihiteli na cesto. Hodili sta hitro, postali pred večjo hišo, si jo nekoliko ogledali, na to pa smuknili skozi hišna vrata. Med tem, ko sta mladenki prepevali, je prišepala po cesti stara ciganka, za njo neka mlajša z zamazanim omotom na hrbtu, iz katerega je gledala črna kodrasta glavica. Starka je obstala in me prišla za roko in mi pričela prorokovati. Ko sem se ji smejal, me je opozorila, da ji moram verovati kar mi pripoveduje, kajti drugače se ne bo vse dobro, kar mi je pripovedovala, uresničilo. Za izredno obilno prorokovano srečo seveda sem moral plačati. Ka-

kor sta bili mladi pevki res ljubki, skoraj lepi, tako grda je bila starka, ki mi je prorokovala. Še istega dne popoldne je šlo skozi našo vas nekaj večjih ciganskih oddelkov. Nekateri, po večini moški, med njimi le malo stasitih, največ suhih slabotnih je hodilo peš, nekaj pa se jih je peljalo na slabih, starih vozovih, v katerih so bili vpreženi mršavi, šepavi, ali pa slepi konjčki. Ker se je to vsako leto enkrat ali

dvakrat ponavljalo, se naši vaščani niso kaj posebno brigali za ta ciganski pohod. Večjo pozornost so posvetili kokošim in hitro spravili na varno vse po vrtovih se sušeče periko. Prihodnji dan zopet ni bilo ne duha ne sluha o ciganih. Edino ostanki ciganskih ognjev za vasjo so pričali, da so cigani taborili. Pri ognju je bilo stresenega nekaj hurjega perja, dokaz, da so vaše mamice le premalo pazile na kokoši.

Medtem, ko so drugi ljudje delali, so cigani hodili okoli, malo peli in igrali na citre ali gosli, le redki pa so se lotili kakega drugega posla, ali le takega, kejr ni bilo treba stalnega dela. Največkrat so popravljali stare kotle, ali kaj sličnega. Posečali so večja podeželska sejmišča, kjer so moški kupčevali, seveda po cigansko s konji, ostali pa so pehi, godli, prosjačili in prorokovali. Tako je bilo v ugodnejših letnih časih. Kadar pa je pritisnila huda zima, so se ciganske družbe razšle in ostale so le posamezne družine, ki so pač svojim premoženjskim razmeram primerno uredile svoje zimsko življenje. Nekateri premožnejši cigani, kakršnih pa ni med našimi, so odšli, odnosno odidejo na svoje posestva, ali v manjše slabše kolibe, podrte kočice, drugi pa gredo v občine, kjer so si tekom let

pridobili razne domovinske pravice in prežive najhujše dni v kakih ubožnih hišah. Ali tako prezimovanje ne traja dolgo, kajti cigan hoče prostost in le kaj nerad prespi v hiši, na postelji. Na Gorenjskem so cigani pristojni v Kropo in sicer družina Reichard, v Begunje Hudoroviči, na Dolenjskem, posebno v okolici Novega mesta prebivajo čez zimo, včasih tudi za nekaj časa poleti Heldi, Milerji in še razni drugi. Tudi v Savinjsko dolino je pristojnih več ciganskih družin. Cigansko bivališče revne družine iz Dolenjske vidimo na naših slikah. Posebno premožni cigani so ogrski in nekateri hrvaški. Tako je naprimer neki cigan posestnik ene izmed najlepših hiš v Sisku, kjer pa ne prebiva rad. Baje stanuje rajše zunaj v šotoru. Omenjeni cigan je obogatel pri konjski kupčiji. Ali kakor se posebno v zadnjih letih vse spreminja, tako se tudi cigansko življenje in postaja od dne do dne bolj vsakdanje. Dandanes se tudi cigani poprijemajo stalnega dela.

Ciganska družina, ki tudi zimo prebije v šotoru

Desno: Ciganski glavar z otrokom. Levo: Mlade ciganke.

Levo:

Kakor razni drugi češki bratje, so nas obiskali tudi češki cariniki. — Pozdrav v Ljubljani.

Desno:

Brat Peter Grasselli, najstarejši član Ljubljanskega Sokola, edini še, ki je ostal od ustanovitve društva, mož, ki je vse svoje življenje posvetil za blaginjo naroda.

Kranj, gorenjska prestolica, kjer se zbirajo vsak ponedeljek Gorenjci na tedenskem sejmu. Na desni zgoraj mešetarji na živinskem sejmu.

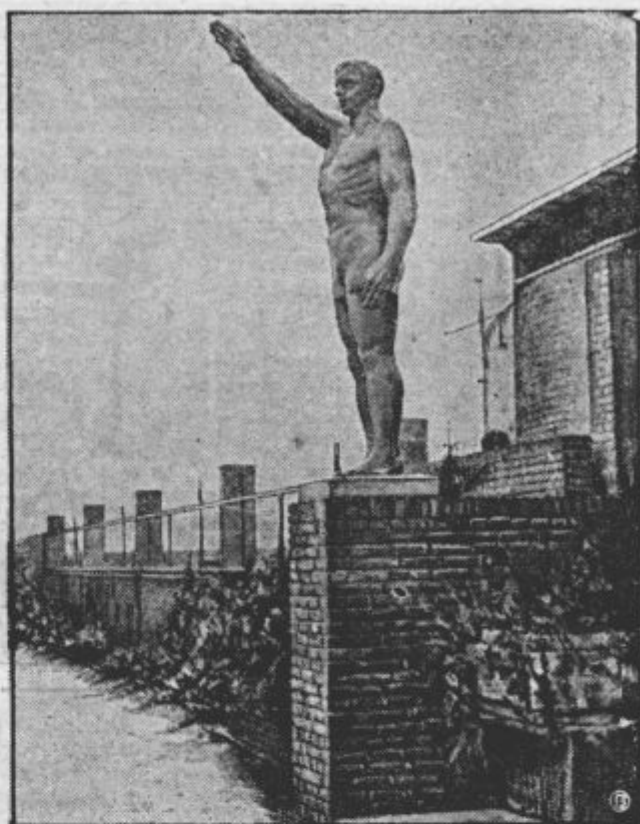
Barantanje za pujske.

Na desni: seznosko vrvenje na kranjskem trgu.

Velik prijatelj Jugoslovenov, državnik dr. Kramar prvič v svobodni Jugoslaviji

Kakor so prirejali že starodavni narodi razne igre nazvane olimpijade, pri katerih so čvrstili duha in telo, tako so jih pričeli uvajati tudi v zadnjih letih v modernih državah, kjer tekmujejo medsebojno svetovni narodi. Kip letošnje olimpijade v Amsterdamu na Nizozemskem.

Levo:

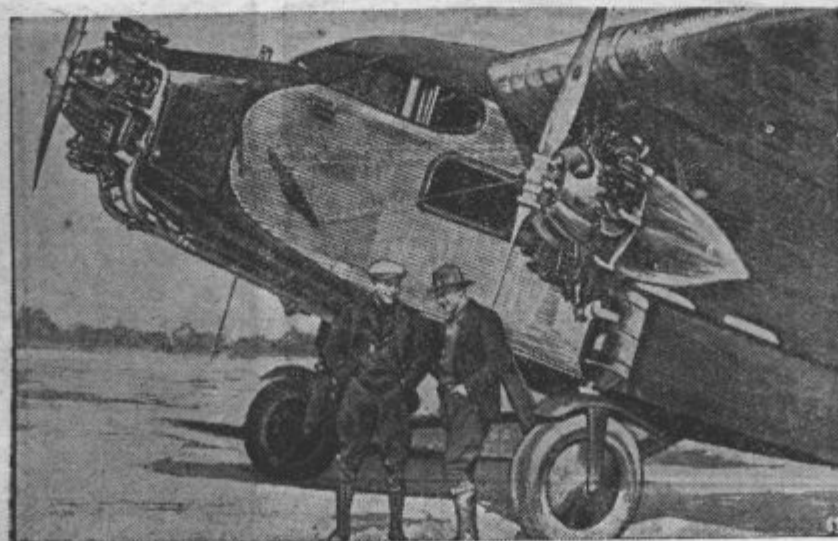
Slovenski novinarji, zbrani na svojem letnem sestanku v Laškem

Poroka na laškem dvoru. Prošle dni sta se v Italiji poročila sinu genoveškega vojvode oz. nečak laškega kralja ter princesa Lidija Arenbergova

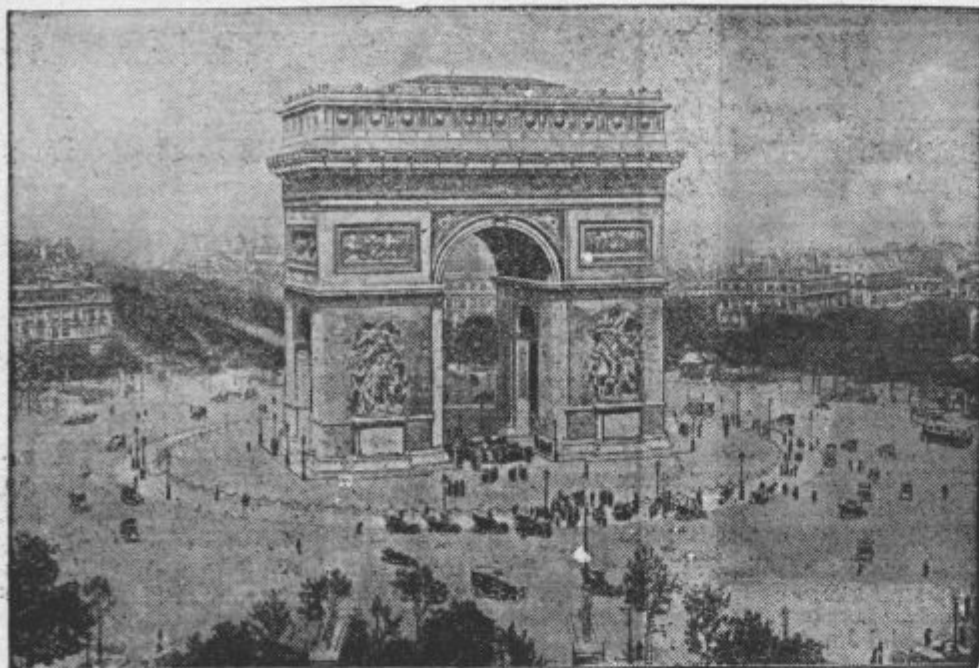
Nemška skupina, ki bo tekmovala v Amsterdamu

Zrakoplov »Bremen«, s katerim so poleteli iz Evrope v Ameriko

Josip Smole, magistrski uradnik iz Ljubljane in Minka Logarjeva, ki sta šla na Črnem vrhu pri Polhovem gradu v skupno smrt

Ciganska koča na Dolenjskem.

Levo:

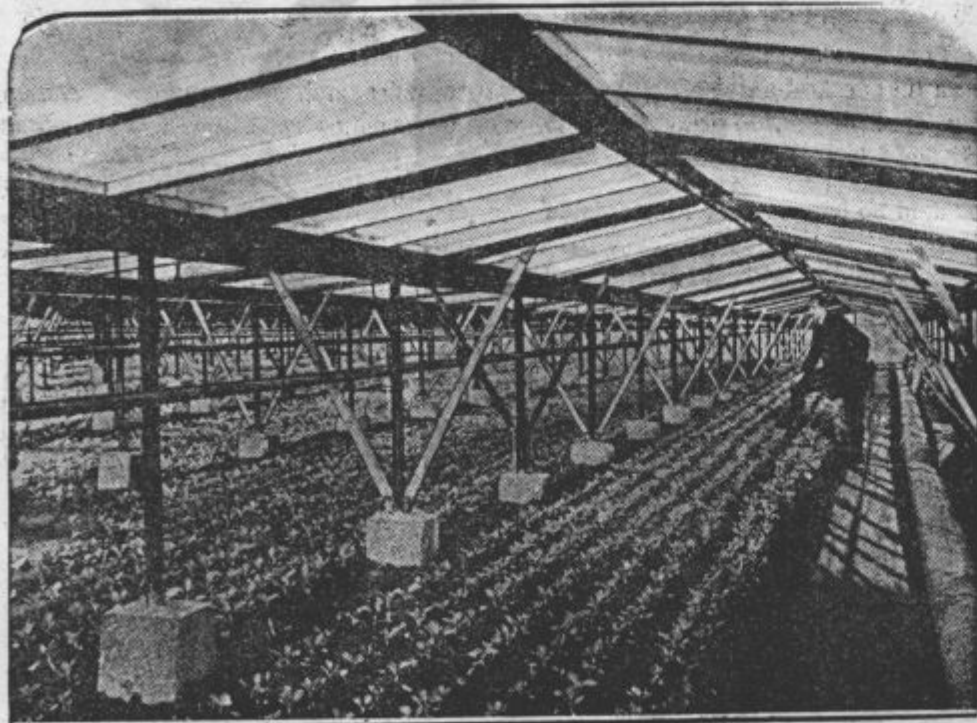
Slavolok zmage v Parizu, skozi katerega so korakali zmagovalci po svetovni vojni.

V Berlinu je skočil s tira železniški stroj in obvisel na mostu.

Največji most, sestojč iz treh lokov, ki bo meril 1200 m, bo zgrajen iz železobetona.

Velik vrt pod stekleno streho na Brunsviškem, kjer gojijo posebno sočivje.

Desno:

Odbijač, ki preprečuje avtomobilsko nesrečo.

